

Despre Breaza, în septembrie 1843

Ion Drăgușanul

Iraclie Porumbescu a avut neșansa să fie cunoscut în timpul vieții ca poet, înainte de a-și confirma talentul de povestitor. (...) Amintirile publicate spre sfârșitul vieții (1888-1891), majoritatea în *Gazeta Transilvaniei*, n-au mai putut modifica imaginea ușor încetățenită. Totuși, revistele vremii se pare că apreciază filonul popular al povestirilor, din moment ce "amintirile" circulă dintr-o gazetă în alta, fiind adesea reproduse dintr-o terță sursă, după un procedeu instituit de Mihai Kogălniceanu la *Dacia literară* ("Alegere din alte foi românești"). Oricum, Iraclie Porumbescu se înscrie în descendența cronicarilor și, continuând arta narativă a lui Ion Neculce, anunță sinteza povestitorilor moldoveni din literatura română, Ion Creangă și Mihail Sadoveanu.

Nicolae Oprea

Iraclie Porumbescu, primul mărturisitor al comunei Breaza, pe care o vizitase pentru prima dată în septembrie 1843, a publicat „un episod ca zece, din 1843”, despre tentativa părintelui său, Tănase Golembiovschi, de a-l însura cu fata lui „Mihalachi în B...”, chiar dacă buna lui mamă, Varvara, se îndoia că își „va da bogătoiul acela unica lui fată după ficiorul” lor. Povestea integrală „**Încă însurat nu fusesem**”ⁱ cuprinde relatări largi, care includ

localitățile Sucevița și Solca, itinerariul Sucevița-Breaza, ba și un mic, dar pitoresc și interesant crâmpei din Suceava.

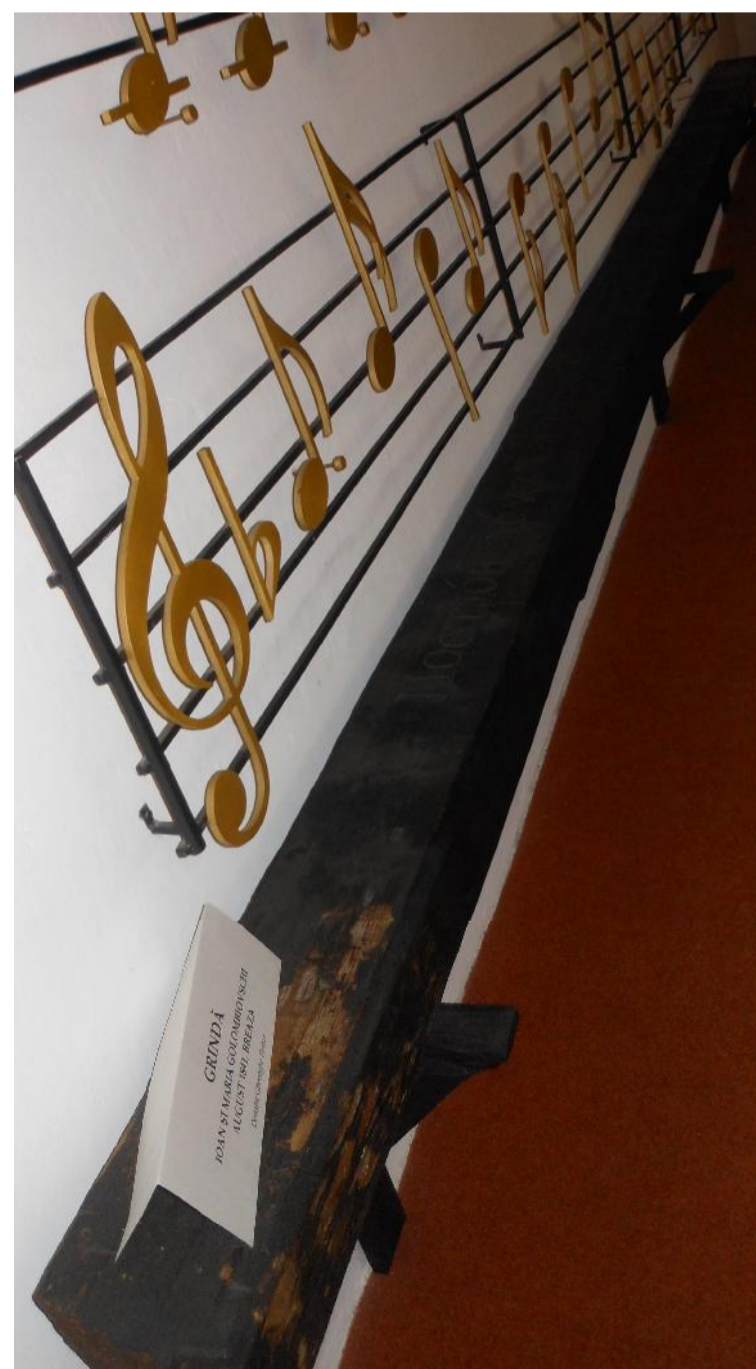
Despre Măriuța Macovei, fata celui de-al doilea primar brezean, fată care a murit la nici patruzeci de ani, Iraclie Porumbescu a mai pomenit, în trecut, și în alte memororiiⁱⁱ, semn că i-a rămas inima, pe vecie, prin locurile acelea, în care tinerețea i se aprinsese în fața unei „copile”, mărturia primului mare prozator al Bucovinei despre Breaza anulului 1843 (șirul de case frumoase de-a lungul drumului comunal, casele de pe valea Făghitelului, puntea de peste Moldova, biserica de pe deal, de lângă cimitir, adusă din Fundu Moldovei) și despre costumul popular femeiesc al tinerelor din sat („Pe ușă intră o copilă, vai ce copilă! Frumoasă ca o zână! Păr mănos, blond, împletit în două cosițe și date peste piept, de pe care sclipea o salbă de mai multe șiraguri și fel de fel monete, albe și galbene, mari și mici. O cămeșă cu altițe, de pe care fluturii sclipicioși îți luau ochii, nu alta! Catrința, în colori oacheșe și cu dungii de chir (peltea), și brânețe de asemenea la fel, ba și mai sclipicioase decât chirul cu care erau întreșesute. Fața ei, ochii ei, întreaga aparițiune a acestei ființe, ce intra, acum, în casă, nu știu cum vor fi fost ori vor mai fi și aflându-se, undeva, zâne și Ilene Cosânzene, dar, după cum am cetit și auzit despre aceste idealuri de frumusețe încântătoare, copila aceasta... și mai!”) fiind extrem de importante.

Breaza are dreptul și obligația de a revendica, printre

spiritele sale luminoase, și pe Iraclie Porumbescu, și pe fiul lui, Ciprian, cel care avea să încrusteze pe grinda căsuței de la Stupca o propoziție asemănătoare celei de pe grinda casei lui Ioan Golembiovschi din Breaza (...) Breaza are acest drept, ba chiar obligație, pentru că paginile mărturisitoare despre oameni, locuri și vremuri nu ne-au rămas din partea fiilor ei, ci din partea celor care, cunoscând-o, datorită vreunei frumuseți băștinașe, au trăit-o și încredințat-o viitorimii, în superba ei simplitate.

ⁱ Iraclie Porumbescu, *Încă însurat nu fusesem*, în *Scrierile lui Iraclie Porumbescu*, Cernăuți, 1898, pp.145-147.

ⁱⁱ Iraclie Porumbescu, *O răzbuflare minunată*, op.cit., p.163

Pagina 6 (Bastionul Țesătorilor):

Maria de São José
Côrte-Real,
Balada lui
Porumbescu,
atunci și acum

<http://www.ascedu.ro/revista.html>

Traseul de lectură:

